

Fascinatie voor sterretjes

De fascinatie voor bijzondere bollen, knollen en wortelstokgewassen heeft hij van jongs af aan meegekregen. Komend van het ouderlijk bedrijf in Hoogkarspel, bracht de liefde Jaap Duijs dertig jaar geleden ruim honderd kilometer zuidoostwaarts. Met passie en toewijding legt de kweker zich toe op de veredeling van voornamelijk sterretjes.

Tekst: Ellis Langen | Fotografie: René Faas

Via een stoffig zandpad op een van de zijwegen van het dorp Otterlo verwijst een toeristisch bord naar 'De Kwekerij'. Even verderop gooit Jaap Duijs een tennisballetje weg. Een hond rent er enthousiast achteraan. Eenmaal op het erf is het kleinschalige maar mooie bedrijf te overzien. Onder heel oude eikenbomen en een paar appelbomen staan op gronddoek zwarte bakken met plantjes in potten. Het assortiment bestaat uit veel verschillende bijzondere bollen, knollen en wortelstokken. Maar de voorliefde die Duijs voor sterretjes (Hypoxidaceae) en Tulbaghia (wildknoffel) heeft, springt er duidelijk uit. Op een showtafel staan verschillende Rhodoxis-cultivars uitgesteld. Die zijn ontstaan door kruisingen van Rhodohypoxis (roodsterretjes) met Hypoxis (geelsterretjes). Vanaf eind mei tot begin oktober heeft de kweker tal van bloeiende sterretjes in zijn assortiment.

VEEL KRUISEN

Duijs kruist veel, zo vertelt hij bij de tafel. Maar pas een aantal jaren verder weet hij of het wat heeft opgeleverd en of het goed te produceren en te verkopen is. Hij verzamelt zaad van de sterretjes en dat zaait hij. In de herfst kiemt dit. Het plantje overwintert als een klein bolletje van ongeveer 1 millimeter. In juli en augustus komen de eerste bloemetjes. Het is altijd weer een verrassing en spannend om de zaailingen in bloei te zien komen. Want zit er iets tussen of niet? Duijs: "Het eerste jaar na kruisen zie je al twintig bloemen. Je kunt de zaailingen dus vrij snel uitselcteren. Hij kijkt daarbij naar de groei, of er voldoende bloei is in een vlak, de bloemvorm, de bloemgrootte, of het contrast tussen de bloemblaadjes en de meeldraden mooi is en ook of de kleur echt wat anders is dan wat er al is. "Het is eigenlijk vooral de kunst veel weg te gooien. Anders verzuip je in de soorten", zegt Duijs, die met enorm veel vakkennis volop vertelt over de plantjes.

De kweker kruist zoveel mogelijk door om zoveel mogelijk variatie te krijgen. Inmiddels heeft hij tussen de veertig en vijftig 'succes-sterretjes' en Duijs heeft die een eigen naam gegeven. En elk jaar komt er wel weer wat bij. "Langzaam aan krijg je planten die in de richting gaan van wat je in je hoofd hebt." Op een aantal cultivars heeft hij kwekersrecht en daarbij werkt hij samen met Plantipp. Zij zorgen voor onder andere de vermeerdering, geven meer bekendheid aan de cultivar en doen de verspreiding ervan in Europa.

BEKENDHEID CREËREN

Er staan heel veel bijzondere soorten op de kwekerij die ongeveer een halve hectare groot is. Van alles staat er wel heel weinig. "Ik zoek het veel meer in de breedte dan in de aantallen." Met de plantjes staat de kweker jaarlijks op zo'n 25 tuinmarkten. Die zijn van half februari tot in oktober in Nederland, België en Duitsland. Hij kiest alleen de tuinmarkten uit waar liefhebbers komen. "Voor die markten probeert Jaap altijd bijzondere cultivars in bloei te krijgen. Zo kan hij altijd iets aparts laten zien", vult zijn vrouw Betsy aan. De dagen rondom die tuinmarkten heeft Duijs het drukst.

Tigridia pavonia.

De showtafel met voornamelijk Rhodoxis-cultivars.

Zeer veel soorten op pot

Jaap Duijs komt van een kwekerij in Hoogkarspel waar bijgoed werd geteeld. Hij is opgeleid tot bioloog aan de Vrije universiteit in Amsterdam. Tot 1990 werkte hij bij het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen in Wageningen en hield zich bezig met de microsporencultuur bij kool. Al dertig jaar heeft Duijs samen met zijn vrouw Betsy een kwekerij in Otterlo. Tot en met 2013 runden ze ook een zeughouderij. Toen ze daarmee stopten, openden de twee minicamping De Kwekerij, met veertien campingplaatsen. Op de kwekerij staan veel soorten verwilderingsbolletjes en bijzondere bolgewassen, zoals anemoontjes, Bellevalia, krokussen, eetbare Allium en kleine narcisjes. De meeste bollen worden op pot gekweekt, maar er staan er ook in de vollegrond, zoals iris, sneeuwroem, Puschkinia, boshyacint, Camassia, hondstand en Corydalis. Duijs heeft verder het gehele jaar bekende en minder bekende bloembollen-op-pot in bloei.

Bloemetjes van Tulbaghia zijn eetbaar en worden door koks gebruikt in bijvoorbeeld salades.

Een bak met handgeschreven naamplaatjes.

Alles wat hij in zijn bestelbus meeneemt, zo'n vijftig à zestig bakken, moet er mooi uitzien en een net en goed naamkaartje hebben. "Mijn vrouw schrijft meestal de naamkaartjes", zo laat Duijs zien bij een bak met handgeschreven kaartjes. Naast de verkoop op tuinmarkten, verkoopt de kwekerij van dinsdag- tot en met zaterdagmiddag aan huis. Die klanten komen soms van heinde en verre gereden voor een speciale plant. "Die bijzondere plantjes zien ze op de website of mijn Facebook-pagina, maar ook op de tuinmarkten wordt me vaak al gevraagd wat er voor bijzonders nog in het vat zit." Ook verkoopt de kweker op een paar andere bijzondere kwekerijen bij hem in de buurt de plantjes. Dat doet hij om meer bekendheid te krijgen. "Ik zit toch in een nichemarkt. En als mensen de plantjes zien, heb je veel eerder kans dat ze de plantjes kopen." Ook verkoopt Duijs planten aan postorderbedrijven, zoals Nijsen Tuin & Bulbs in Heemstede.

'BLIJVEN KAUWEN'

Bij een stuk met veel verschillende Tulbaghia's staat Duijs stil. Hij pakt een potje op en trekt het bloemetje eraf. Het verdwijnt in zijn mond. Koks kunnen de bloemetjes gebruiken in salades. Er zitten twee smaken aan de bloem, zegt Duijs en geeft een bloemetje aan. "Blijven kauwen, blijven kauwen, blijven kauwen." En inderdaad: eerst heeft het een uien smaak en daarna lijkt het op de smaak van waterkers. Van de Hemerocallis die wat verderop staat, kunnen de bloemblaadjes ook worden gebruikt in gerechten. "We eten rustig door", zegt de kweker als hij een bloemblaadje aanreikt. De bite lijkt een beetje op ijsbergsla, maar dan met een zoete smaak. Misschien is dit een mooi aanknopingspunt om jongeren meer enthousiast te maken voor bloemen en planten. De kweker ziet namelijk vooral dat oudere mensen interesse hebben in zijn specifieke assortiment. Het zou mooi zijn als er een jongere generatie komt die geïnteresseerd is. Toch kan hij zich er niet echt zorgen over maken. "Als mensen geen tijd hebben voor planten, moet je ook niet proberen ze aan hen te verkopen."

Of de kwekerij over twintig jaar nog bestaat? Als het aan Duijs ligt wel. Hij is nu 67, maar geenszins van plan er al mee te stoppen. "Ik ga nog wel twintig jaar rustig door. Het zijn kleine bolletjes, geen zware bloemkolen." ♦